

HEMATOFAGICZNE KUCZMANY Z RODZAJU *CULICOIDES* (DIPTERA, CERATOPOGONIDAE) Z POLSKI*

RYSZARD SZADZIEWSKI

Katedra Zoologii Bezkręgowców UG,
81-378 Gdynia, Al. Piłsudskiego 46

HAEMATOPHAGOUS BITING MIDGES OF THE GENUS *CULICOIDES* (DIPTERA, CERATOPOGONIDAE) FROM POLAND

Abstract. Further records of *Culicoides* collected from new localities and regions are presented. *C. vidourlensis* (Baltic Coasts), *C. abchazicus* (Ojców National Park, Babia Góra Mts) and *C. jurensis* (Pieniny and Babia Góra Mts) are for the first time recorded from the country. At present 48 species of the genus are known to occur in Poland.

W przeglądzie faunistycznym hematofagicznych kuczmanów Polski z rodzaju *Culicoides* uwzględniono 45 gatunków (Szadziewski 1985). O występowaniu niektórych kuczmanów na dalszych stanowiskach podają Szadziewski i Krzywiński (1988). Obecne doniesienie zawiera wykaz *Culicoides* zebranych na nowych stanowiskach, przy czym *C. vidourlensis*, *C. abchazicus* i *C. jurensis* są po raz pierwszy notowane w kraju.

Pobrzeża południowobałtyckie

Brzyno nad Jez. Żarnowieckim, światło, 2 VI 1982, leg. R. Szadziewski: *C. vidourlensis*, 5 ♀♀. Nadole nad Jez. Żarnowieckim, brzeg strumienia w lesie, hodowla, 25 V 1982, leg. M. Szadziewska: *C. vidourlensis*, 1 ♀. Jest to pierwsze stwierdzenie tego gatunku w Polsce.

Pojezierza południowobałtyckie

Linia k. Strzeczka, na sobie, 15 VIII 1987, leg. G. Okrój-Rysop: *C. obsoletus*, *C. pallidicornis*. Lubrza k. Świebodzina, VI - VIII 1987, 1988, na światło i na bydle, leg. M. Dobosz: *C. chiopterus*, *C. obsoletus*, *C. pulicaris*, *C. punctatus*,

* Streszczenie (w trzech doniesieniach) przedstawiono w Mat. VI Sympozjum Akaroenomologii Medycznej i Weterynaryjnej, Gdańsk, 18-20 września 1989.

C. festivipennis, *C. heliophilus*, *C. kibunensis*, *C. fascipennis*, *C. reconditus*, *C. segnis*, *C. pallidicornis*, *C. subfasciipennis*, *C. duddingstoni*, *C. pictipennis*, *C. nubeculosus*, *C. circumscriptus*, *C. riethi*, *C. stigma*.

Pojezierza wschodniobałtyckie

Piecki k. Mrągorowa, koszenie nad jeziorem, 5 VIII 1988, leg. R. Szadziewski: *C. pallidicornis*, *C. subfasciipennis*, *C. segnis*.

Niziny środkowopolskie

Teofilów k. Piotrkowa Trybunalskiego, światło, 15-31 VIII 1985, leg. B. Soszyński: *C. festivipennis*, *C. segnis*, *C. stigma*.

Podlasie

Kopna Góra w Puszczy Knyszyńskiej, światło, 15-30 VIII 1985, leg. D. Kubisz: *C. dewulfi*, *C. obsoletus*, *C. punctatus*, *C. grisescens*, *C. fascipennis*, *C. pallidicornis*, *C. subfasciipennis*, *C. stigma*. *C. dewulfi* i *C. stigma* są po raz pierwszy notowane na Podlasiu.

Wyżyna Wołyńsko-Podolska

Hrubieszów, światło, 26 VI 1985, leg. R. Szadziewski: *C. dewulfi*, *C. obsoletus*, *C. punctatus*, *C. fascipennis*, *C. pallidicornis*, *C. subfasciipennis*, *C. festivipennis*, *C. kibunensis*, *C. segnis*. Wszystkie te gatunki są po raz pierwszy notowane w tym regionie.

Wyżyna Śląsko-Krakowska

Ojców, Ojcowski Park Narodowy, światło, przynęta ludzka, koszenie siatką entomologiczną, V-VIII 1987-1989, leg. Cz. Majkowska, J. Buszko, A. Klasa, R. Szadziewski: *C. obsoletus*, *C. segnis*, *C. festivipennis*, *C. dewulfi*, *C. pictipennis*, *C. kibunensis*, *C. pallidicornis*, *C. reconditus*, *C. subfasciipennis*, *C. scoticus*, *C. chiopterus*, *C. punctatus*, *C. pulicaris*, *C. grisescens*, *C. abchazicus*, *C. circumscriptus*, *C. flavipulicaris*, *C. albicans*, *C. clastrieri*, *C. nubeculosus*.

Najliczniej reprezentowanym kuczmanem okazał się *C. obsoletus* stanowiący 42,5% wszystkich złowionych okazów. Warto podkreślić, że w Ojcowie licznie występuje *C. dewulfi*, który w innych regionach Polski jest spotykany rzadko. Na uwagę zasługuje *C. abchazicus* jako gatunek górski po raz pierwszy notowany w Polsce. Do tej pory znany był z Kaukazu i Słowacji. Wszystkie stwierdzone kuczmany są po raz pierwszy tamże notowane na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego, a *C. circumscriptus*, *C. nubeculosus*, *C. abchazicus*, *C. grisescens*, *C. albicans*, *C. pictipennis* także w Ojcowie.

Sudety

Radków, woj. wałbrzyskie, koszenie, 20 VI 1987, leg. G. Okrój - Rysop: *C. dewulfi*.

Zewnętrzne Karpaty Zachodnie

Babia Góra, 26 VI-3 VII 1989, leg. R. Szadziewski. Zawoja - Składy, ok. 650 m n.p.m., światło: *C. obsoletus*, *C. impunctatus*. Zawoja - Barańcowa, ok. 700 m, światło: *C. chiopterus*, *C. obsoletus*, *C. scoticus*, *C. delta*, *C. pulicaris*, *C. cameroni*, *C. comosioculatus*, *C. festivipennis*, *C. jurensis*, *C. heliophilus*, *C. kibunensis*, *C. pallidicornis*, *C. reconditus*, *C. nubeculosus*, *C. circumscriptus*. Zawoja - Markowa, ok. 750 m, koszenie siatką entomologiczną: *C. obsoletus*, *C. scoticus*, *C. pulicaris*, *C. heliophilus*, *C. pallidicornis*, *C. subfasciipennis*, *C. segnis*. Sulova Cyhrla, ok. 800 m, koszenie: *C. obsoletus*, *C. impunctatus*. Dejakowe Szczawiny, 900 m, na sobie: *C. chiopterus*, *C. obsoletus*, *C. scoticus*, *C. pallidicornis*. Mokry Stawek, 1050 m, na sobie: *C. pulicaris*. Markowe Szczawiny, 1125 m, na sobie: *C. obsoletus*, *C. delta*, *C. pulicaris*, *C. scoticus*, *C. impunctatus*, *C. pallidicornis*, *C. comosioculatus*. Szumiąca Woda, 1300 m, na sobie: *C. obsoletus*, *C. delta*, *C. pulicaris*, *C. pallidicornis*. Przełęcz Brona, 1300 m, na sobie: *C. obsoletus*, *C. delta*, *C. pulicaris*, *C. pallidicornis*, *C. subfasciipennis*, *C. comosioculatus*. Akademicka Perć, 1350 m, na sobie: *C. obsoletus*, *C. pallidicornis*. Kępa, 1500 m, na baldaszkach *Mutellina purpurea*: *C. obsoletus*. Diablak, 1650-1720 m, koszenie: *C. abchazicus*.

W piętrze regla dolnego i górnego kuczmany są dokuczliwymi hematofagami niepokojącymi turystów. Atakują one nie tylko wieczorami, ale także i w ciągu dnia w miejscach zacięionych i przy pochmurnej pogodzie. Szczególnie agresywne w stosunku do człowieka okazały się samice *C. pulicaris*, *C. delta*, *C. pallidicornis*, *C. obsoletus*. Wymienione kuczmany, z wyjątkiem *C. pallidicornis*, są po raz pierwszy notowane w zewnętrznych Karpatach Zachodnich, a *C. jurensis* w Polsce. Ten ostatni dotychczas znany był z Francji, RFN i Słowacji. *C. abchazicus*, *C. cameroni* i *C. jurensis* to europejskie gatunki górskie.

Centralne Karpaty Zachodnie

Pieniny, VI i VIII 1987, 1988, leg. Cz. Majkowska i R. Szadziewski. Czorsztyn, światło: *C. obsoletus*, *C. pallidicornis*, *C. kibunensis*, *C. pulicaris*, *C. grisescens*, *C. delta*, *C. punctatus*, *C. festivipennis*, *C. segnis*, *C. chiopterus*, *C. subfasciipennis*, *C. circumscriptus*, *C. pictipennis*, *C. nubeculosus*. Krościenko, światło, koszenie, na sobie, ok. 430 m n.p.m.: *C. obsoletus*, *C. pallidicornis*, *C. kibunensis*, *C. pulicaris*, *C. grisescens*, *C. delta*, *C. punctatus*, *C. festivipennis*, *C. segnis*, *C. chiopterus*, *C. subfasciipennis*, *C. jurensis*, *C. tauricus*, *C. pictipennis*,

C. heliophilus, *C. reconditus*, *C. clastrieri*, *C. impunctatus*, *C. albicans*, *C. comosioculatus*. Wąwóz Sobczański, ok. 500 m, koszenie: *C. kibunensis*, *C. chiopterus*. Czertezik, 740 m, koszenie: *C. obsoletus*, *C. pallidicornis*, *C. delta*. Polana Wyrobek, ok. 760 m, koszenie: *C. kibunensis*.

Wszystkie gatunki są po raz pierwszy wykazane z Pienin, a *C. pictipennis*, *C. clastrieri*, *C. jurensis*, *C. albicans*, *C. circumscriptus* i *C. nubeculosus* z Centralnych Karpat Zachodnich. *C. jurensis*, *C. tauricus* i *C. clastrieri* to europejskie gatunki górskie. *C. comosioculatus* w Europie występuje obecnie wyłącznie w górach, jednak nie jest on gatunkiem górskim ale wschodniopalearktycznym; prawdopodobnie dotarł do Europy podczas zlodowaceń.

LITERATURA

- Szadziewski R. 1985. Przegląd faunistyczny krajowych kuczmanów z rodzaju *Culicoides* (Diptera, Ceratopogonidae). *Pol. Pismo Entomol.*, 55: 283-341.
- ., Krzywiński J. 1988. Biting midges of the genus *Culicoides* (Ceratopogonidae) visiting umbelliferous flowers in Poland. W: Olejniczek J. [red.], Medical and Veterinary Dipterology, Česke Budějovice: 155-158.

Otrzymano: 2 XI 1989